השאיפה: מעבר ממודל של "פטרון-נתמך" לברית בין שני בעלי יכולת

written by גלעד ארדן | 08.03.2026

מבצע שאגת הארי עשוי להפוך לרגע מכונן ביחסי ישראל וארה"ב. אם יושלם בהצלחה, הוא יכול לעצב מחדש לא רק את המציאות האזורית, אלא גם את אופי הברית בין שתי המדינות לשנים רבות קדימה.

המבצע הוא המתקפה הבילטראלית המשולבת ביותר בעת המודרנית בכל הנוגע לשיתוף פעולה מודיעיני ומבצעי. מדובר ברמת אינטגרציה חסרת תקדים בין בעלות הברית – מיזוג מודיעיני עמוק, תכנון משותף וסנכרון מבצעי בזמן אמת. כבר בתחילת המבצע ניתן היה לראות את עוצמת השילוב הזה: תיאום מודיעיני הדוק במיוחד הוא שאפשר את ההישג הדרמטי של חיסול יותר מ־40 בכירים בדקה.

אבל זו לא רק שאלה של מודיעין. שיתוף הפעולה בא לידי ביטוי גם באמצעים טכנולוגיים ומבצעיים חסרי תקדים: מטוסי F-22 אמריקניים נפרסו בבסיס חיל האוויר בישראל, ומטוסי תדלוק אמריקניים פועלים משדות תעופה בישראל ומשרתים מטוסים אמריקניים וישראליים כאחד.

לצד זאת, דווח על שיתוף פעולה פורץ דרך בלוחמה אלקטרונית ובאיסוף ושיתוף של נתונים, שסייע לחדירת נחילי כטב"מים עמוק לשטח איראן. המשמעות של כל אלה רחבה בהרבה מהמבצע הנוכחי. למעשה, אנו רואים מעבר הדרגתי ממודל של "סיוע" אמריקני לישראל למודל חדש, של יכולות משולבות.

זהו שינוי תפיסתי חשוב: ישראל אינה רק מדינה שמקבלת תמיכה – היא גם בעלת ברית שיש לה יכולות, יוזמה וערך אסטרטגי. כפי שאמר לאחרונה שר המלחמה האמריקני פיט הגסת', ישראל היא "בעלת ברית אמיתית עם יכולות אמיתיות – בניגוד לחלק מבעלות בריתנו המסורתיות, שרק מתלוננות וקוראות לסיים את המלחמה".

השינוי הזה צריך להוביל לשני תהליכים מקבילים: מצד אחד, ישראל צריכה לפעול לצמצום הדרגתי ומוסכם של הסיוע הצבאי האמריקני עד לאפס בתוך כעשור. מצד שני, ובדיוק במקביל, יש להפוך את ה"סיוע" לשותפות אסטרטגית עמוקה, שמבליטה את התרומה הישראלית ומקבעת תשתיות ארוכות טווח של שיתוף פעולה: מו"פ (מחקר ופיתוח) ביטחוני משותף, שיתוף מודיעיני מתקדם, תרגילים ואימונים משולבים, ייצור משותף וגישה רחבה יותר למערכות המתקדמות ביותר של ארה"ב.

במילים אחרות: מעבר ממודל של "פטרון־נתמך" לברית בין שני בעלי יכולת. את ההון המדיני

ואת האמון שנבנו מול הממשל וצבא ארה"ב אפשר וצריך למנף גם להרחבת שיתופי פעולה אזוריים עם מדינות החברות בסנטקום, פיקוד המרכז האמריקני, ולביסוס ארכיטקטורה אזורית של ביטחון, הגנה אווירית, מודיעין וחדשנות.

במסגרת שיתוף הפעולה חסר התקדים, חשוב לשכנע את ידידינו האמריקנים שהמטרה האמיתית של המערכה חייבת להיות שינוי משטר. המשטר האיראני לא יכול להשלים מבחינה אידיאולוגית ודתית עם קיומה של ישראל או עם נוכחות אמריקנית באזור. יצוא המהפכה, החתירה לנשק גרעיני והתמיכה בטרור אינם "מדיניות" שניתן לכוונן – הם חלק אינטגרלי מתפיסת העולם של המשטר. כל עוד משטר האייתוללות יישאר בשלטון, כל הישג צבאי יהיה לכל היותר הפוגה זמנית.

רק העם האיראני יכול

עם זאת, אסור לחזור על טעויות העבר. יש ללמוד את הלקחים מעיראק ומאפגניסטן: שינוי משטר לא יכול להיכפות מבחוץ, באמצעות כיבוש קרקעי או ניסיון לבנות מדינה מחדש על ידי כוחות זרים. יש להיזהר מאוד מהסתבכות במבצע קרקעי רחב.

בסופו של דבר, רק העם האיראני יכול לבנות ממשל חדש. שינוי משטר חייב להגיע מבפנים. אך גם חשוב להדגיש: איראן של 2026 אינה עיראק של 2003. מדובר בחברה משכילה, מודרנית יחסית, עם שכבות רחבות השואפות לעתיד יציב, משגשג ואף דמוקרטי, ולא למלחמות עדתיות או ג'יהאדיסטיות.

תפקידן של ישראל וארה"ב הוא ליצור את התנאים הטובים ביותר לכך שהעם האיראני יחליף את המשטר. פירוש הדבר הוא פגיעה שיטתית במנגנוני השליטה והדיכוי, ניתוק הנהגת המשטר מן הציבור ופגיעה בתשתיות הפיקוד והשליטה שלו. לא רק בטהרן, אלא גם במחוזות.

במקביל, יש להמשיך לסכל גורמי הנהגה חדשים שינסו למלא את מקומם של הבכירים שסוכלו, ולהעניק סיוע לכוחות אופוזיציה איראניים – פוליטיים וחמושים – כדי לשפר תיאום ביניהם ולנצל את חלון ההזדמנויות. אם המשטר יאבד את יכולתו לשלוט ולדכא, העם האיראני עשוי לעשות את מה שכבר ניסה בעבר, בגלי המחאה הגדולים של השנים האחרונות – אבל הפעם, בתנאים טובים בהרבה.

השורה התחתונה ברורה: המערכה באיראן עשויה להיות לא רק נקודת מפנה במאבק נגד משטר האייתוללות, אלא גם הרגע שבו ברית ישראל־ארה"ב עוברת לשלב חדש – של שותפות אמיתית, מכפילת כוח, שמבוססת על יכולות משולבות ועל אינטרסים משותפים. אם נפעל נכון, לא רק נכה באויב המסוכן ביותר של שתי המדינות – אלא גם נקבע מציאות אסטרטגית חדשה לשנים קדימה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 08 במרץ 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.